

Isoleercelplaatsingen in grensdetentie Schiphol

In grensdetentie mogen geen disciplinaire maatregelen opgelegd worden. Dit betekent dat isoleercelplaatsing enkel op basis van een ordemaatregel kan worden toegepast. Het Meldpunt Vreemdelingendetentie ondervindt echter dat deze ordemaatregel ook wordt ingezet in situaties waarin dit niet noodzakelijk en buiten proportioneel is.

Zondag 26 november 2017 zijn er in het detentiecentrum van Schiphol verschillende personen in isoleercellen geplaatst. Naar verluidt zou een man uitgezet worden, waarop andere gedetineerden protesteerden en weigerden terug naar hun cel te gaan. Door dit incident zijn, voor zover bij ons bekend, zes vreemdelingen in isoleercellen geplaatst. Één van hen heeft daar vijf dagen gezeten.

Naderhand is het Meldpunt Vreemdelingendetentie benaderd door de getroffen vreemdelingen en hebben zij met onze hulp een klacht ingediend bij de beklagcommissie van het detentiecentrum. Het voornaamste argument in deze klacht was dat de maatregelen die genomen zijn om orde en rust op de afdeling te laten terugkeren niet in lijn staan met het bestuursrechtelijke karakter waar vreemdelingendetentie onder valt. Uit het verweer dat wij van één beklagschrift ontvangen hebben blijkt dat één van de klagers naar een isoleercel is gebracht, enkel omdat hij weigerde te luisteren naar de bevelen van het personeel. Vervolgens heeft de man drie dagen in een isoleercel doorgebracht. De plaatsing in een isoleercel heeft een zeer schadelijk effect op de gezondheid en psyche van mensen in detentie. Mensen voelen zich onbegrepen en zijn ernstig beperkt in wat zij kunnen doen. Daarnaast spraken de getroffen mensen op 26 november 2017 geen Nederlands. Hierdoor vonden zij het lastig om te communiceren en om te begrijpen wat er gaande was. Bovendien gaat het in dit geval om vreemdelingen in grensdetentie, waarin een minder streng regime zou moeten gelden dan in andere detentiecentra.

Wettelijk kader

Anders dan andere (vreemdelingen)detentiecentra, laat het Reglement Regime Grenslogies geen disciplinaire maatregelen toe, maar kent wel de mogelijkheid van isolatie als ordemaatregel. Volgens artikel 7 kan de directeur bevelen dat een vreemdeling in afzondering wordt geplaatst indien en voor zo lang dit volstrekt noodzakelijk is om de veiligheid en orde in het grenslogies te handhaven.

Plaatsing in een isoleercel is een bijzonder ingrijpende maatregel die schadelijke gevolgen kan hebben op iemands mentale en fysieke gezondheid. In het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) is het verbod op marteling en op wrede, onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing neergelegd. Ook het EU-Grondrechtenhandvest, het Internationaal Verdrag inzake Burger- en Politieke Rechten (IVBPR) en het VN-Antifolterverdrag bevatten hier bepalingen over.¹ Echter sluit dit isoleercelplaatsingen niet

¹ IVBPR artikel 7;
VN-Antifolterverdrag artikel 3;

uit. Toch kan hieruit afgeleid kan worden dat de plaatsing in een isolatiecel als uitzonderlijke maatregel geacht moet worden en dat het proportioneel moet zijn met de te dienen belangen. In elke situatie waarin vreemdelingen in isolatie geplaatst worden, moet worden nagegaan of er een lichter middel mogelijk is.²

Reactie Detentiecentrum

Het Meldpunt heeft contact gezocht met het detentiecentrum om uitleg te vragen over de situatie die heeft plaatsgevonden. Zij vertelden dat er inderdaad een incident is geweest, waarop vreemdelingen op hun cel ingesloten moesten worden om de rust en orde weer terug te laten keren op de afdeling. Enkelen zouden hier niet naar hebben geluisterd, waardoor er nog meer onrust ontstond. Er kwamen opstootjes tussen vreemdelingen en bewakers wat er toe heeft geleid dat deze vreemdelingen in isoleercellen zijn geplaatst. Het detentiecentrum heeft het Meldpunt Vreemdelingendetentie verteld dat zij na één dag langs zijn geweest bij degenen die in isolatie geplaatst zijn om te kijken of zij weer terug naar hun gebruikelijke afdeling konden. Aan de hand van die gesprekken vonden zij enkelen nog niet geschikt om terug geplaatst te worden, waardoor de isolatie voortgezet werd.

Klachtenprocedures

Het Meldpunt heeft in totaal met vier mensen contact gehad die in isolatie geplaatst zijn, voor al deze vier mensen is er met behulp van het Meldpunt een klacht ingediend bij de Commissie van Toezicht. Van de klachten die de vreemdelingen met behulp van het Meldpunt hebben ingediend is tot nu toe één beklagzitting geweest, die van Meneer R. Meneer O. heeft zijn klacht ingetrokken, hij heeft als langste in een isoleercel gezeten, namelijk zes dagen. De reden van het intrekken is ons onbekend. De klacht van meneer D. is overgenomen door zijn advocaat en meneer K. is uitgezet waardoor zijn beklagzitting niet meer doorging. Tijdens de beklagzitting van meneer R. gaf de directie het verweer dat R. heeft bijgedragen aan het ontstaan van een onveilige situatie waarbij orde en rust binnen de inrichting zijn verstoord doordat hij instructies niet opvolgde en zich hevig heeft verzet tegen het personeel. Meneer is met handboeien om naar de isoleercel gebracht en daar heeft hij drie dagen gezeten. Deze klacht is op 18 januari 2018 ongegrond verklaard omdat de plaatsing in isolatie om bovengenoemde redenen, is toegestaan volgens de huisregels van het detentiecentrum van Schiphol. Het Meldpunt Vreemdelingendetentie heeft tegen deze uitspraak beroep ingediend bij de RSJ. De RSJ heeft namelijk in zijn zaken 15/1412 GA en 15/1459 GA bepaald dat door de Commissie van Toezicht niet aan de huisregels mag toetsen, omdat die niet zijn gepubliceerd.

Meneer R. werd ondertussen overgeplaatst naar een asielzoekerscentrum. Echter is hij sinds februari met onbekende bestemming vertrokken. Helaas kan ook deze klachtenprocedure daardoor niet meer worden voortgezet.

Conclusie

In het detentiecentrum van Schiphol zijn verschillende personen na een incident in isoleercellen geplaatst. Een groep gedetineerden weigerden te luisteren naar de bevelen van

EVRM artikel 3;

Handvest van Grondvesten van de Europese Unie artikel 4.

² Handboek EVRM, Lanotte en Heack, 2004.

het personeel, hierdoor zijn zij in isoleercellen geplaatst. Grensdetentie gebeurt op basis van artikel 6 van de Vreemdelingenwet 2000. Er gelden dan enigszins lichtere omstandigheden op basis van het Reglement Regime Grenslogies, waarbij disciplinaire straffen niet mogelijk zijn. Ondanks dat het niet valt onder de Pbw en dat er sprake is van een 'lichter regime' wordt hier toch isolatie toegepast. Het onderdrukken van protest door middel van een plaatsing in een isoleercel duidt op een disciplinaire straf en niet op een noodzakelijke ordemaatregel. Plaatsing in een isoleercel mag enkel als uitzonderlijke orde maatregel toegepast worden en niet als disciplinaire straf. Het plaatsen van zes personen in isoleercellen, waarvan één tot wel vijf dagen, is ons inziens niet proportioneel. Helaas is dit tot op heden nog steeds relevant en ontvangt het Meldpunt nog steeds klachten over isolatieplaatsingen in Schiphol, zoals bijvoorbeeld een klacht op 17 januari. Hierbij is meneer S. in isolatie geplaatst als reactie op een hongerstaking. Het Meldpunt is nog in afwachting van de uitspraak van de Commissie van Toezicht.